

Vážení čitateľa časopisu Ošetrovateľské perspektívy,

Medzinárodná sieť Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL) vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009–2012). Až u 47 % respondentov z ôsmich zúčastnených krajín bola zistená nízka úroveň zdravotnej gramotnosti, čo môže predstavovať bariéru v starostlivosti o vlastné zdravie a vo zvýšenej miere zaťažovať systém zdravotníctva. WHO definuje zdravotnú gramotnosť ako kognitívne a sociálne zručnosti, ktoré určujú motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie. Rôzne štúdie dokazujú, že pre ľudí s nízkou zdravotnou gramotnosťou je náročné získať informácie o zdraví, porozumieť im, posúdiť ich adekvátnosť, a vhodne použiť. Naopak ľudia, ktorí majú vyššiu zdravotnú gramotnosť, robia vhodnejšie každodenné rozhodnutia týkajúce sa ich zdravia, ako napríklad výber zdravších potravín, či venovanie sa fyzickým aktivitám. No najmä títo ľudia dbajú viac na prevenciu v porovnaní s využívaním zdravotníckych zariadení z dôvodu už vzniknutého ochorenia. Ako pacienti, efektívnejšie komunikujú o svojich problémoch s lekárom, lepšie porozumejú liečbe, a odporúčaniam zdravotníkov, a majú lepšie klinické výsledky. Práve z toho dôvodu je dôležité poznať úroveň zdravotnej gramotnosti v populácii a vedieť identifikovať skupiny, na ktoré je potrebné zamerať aktivity v rámci výchovy k zdraviu.

Ošetrovateľstvo, vďaka svojej špecifickosti, plní jednu z najrozsiahlejších úloh v rámci zdravotnej starostlivosti. Osobitosť ošetrovateľstva spočíva v tom, že sa týka každého človeka od jeho narodenia až po smrť. Na jednej strane ponúka komplexnú starostlivosť počas choroby, ale zahŕňa aj poskytovanie zdravotníckych služieb v zdraví, a to o všetky vekové skupiny ľudí. Komunitné zdravie na základe demografických, socioekonomických a environmentálnych údajov a modelu zodpovednosti za vlastné zdravie je primárnym zameraním komunitného ošetrovateľstva. Rovnako v ošetrovateľskej praxi sa výsledkový manažment a výskum efektivity poskytovanej starostlivosti stali naliehavou požiadavkou. Je v našom záujme, aby sa zmysluplná edukácia sestier stala jedným zo základných pilierov kontinuálneho zvyšovania kvality starostlivosti. Napr. zdravie je u Rómov na hodnotiacej škále obvykle na tretej priečke, pred zdravím je zvyčajne rodina a láska. V spolupráci s lekárom má sestra nezastupiteľné miesto v procese edukácie pacienta, pri jej realizácii sa riadi odporúčanými štandardmi. V súčasnej dobe veľký dôraz kladieme na adherenciu, čo podľa Křivohlavého (2000) znamená: „pevne sa držať, verne rešpektovať to, čo mi bolo prikázané, a v tom zmysle potom dodržiavať a zachovávať príkazy lekára“.

Ošetrovateľské povolanie vyžaduje vzdelané a kompetentné sestry, ktoré sú schopné profesionálnej starostlivosti prihliadajúc práve na multikultúrne diferencie. V praxi sa vyžaduje implementácia nových kompetencií sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť o zdravie podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ,

pričom k reformovaným kompetenciám sa radí práca v tíme a manažment celkovej ošetrovateľskej starostlivosti vrátane zdravotnej výchovy pre osoby v ústavnej zdravotnej starostlivosti a komunity.

21. storočie je storočím kvality, a od kvality vzdelávania zdravotníckych pracovníkov závisí aj kvalita poskytovaných zdravotníckych služieb.

Časopisu Ošetrovateľské perspektívy, prajem do ďalších rokov prezentáciu kvalitných a originálnych článkov založených na Evidence Based Practise.

doc. PhDr. Gabriela Vörösová, PhD.
vedúca Katedry ošetrovateľstva,
FSVaZ, UKF v Nitre